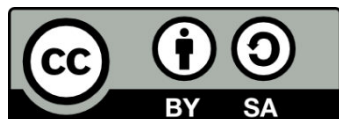

Πατρολογία Ι. Εισαγωγή στην Πατρολογία – Γραμματεία και Θεολογία των Πατέρων των τεσσάρων πρώτων αιώνων

Ενότητα 12: Οι Κατπαδόκες Πατέρες (II).
Γρηγόριος Νύσσης, Γρηγόριος Θεολόγος

Συμεών Πασχαλίδης
Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Οι Καππαδόκες Πατέρες (II): Γρηγόριος Νύσσης Γρηγόριος Θεολόγος

Γρηγόριος Νύσσης (335-395) [1]

- ❑ Ο συστηματικότερος Πατέρας της Εκκλησίας
- ❑ Αδελφός του Μ. Βασιλείου
- ❑ Ρήτορας, έγγαμος
- ❑ Επίσκοπος Νύσσης
- ❑ Συνελήφθη από το φιλοαρειανό έπαρχο Πόντου Δημοσθένη
- ❑ Αναμίχθηκε ενεργά στα εκκλησιαστικά ζητήματα μετά το θάνατο του Βασιλείου

Γρηγόριος Νύσσης (335-395) [2]

- ❑ Συμμετείχε δραστήρια στη σύνοδο της Αντιόχειας το 379 κατά του Απολλιναρίου
- ❑ Διεδραμάτισε σημαντικό ρόλο στη Β΄ Οικ. Σύνοδο (Κων/πολη 381)
- ❑ Ορίστηκε από τον αυτοκράτορα Θεοδόσιο Α΄ «τύπος ορθοδοξίας» στη διοίκηση του Πόντου

Γρηγόριος Νύσσης – Συγγραφικό έργο [1]

- ❑ Πολυγράφος και ιδιαίτερα μεθοδικός στο συγγραφικό του έργο
- ❑ Θύραθεν παιδεία, ρητορικό ύφος,
- ❑ Σχήματα λόγου, αττικίζουσα γλώσσα
- ❑ Στο ερμηνευτικό του έργο υιοθετεί την τυπολογική μέθοδο
 - *Περί κατασκευής του ανθρώπου*
 - *Απολογητικός περί της Εξαήμερου* (του Μ. Βασιλείου)

Γρηγόριος Νύσσης – Συγγραφικό έργο [2]

- ❑ *Εις την επιγραφήν των Ψαλμών*
 - Αλληγορική ερμηνεία. Διαίρεση των ψαλμών
 - σε πέντε βιβλία (= πέντε βαθμίδες ανόδου
 - της ψυχής στην τελειότητα)
- ❑ *Εξήγηση στον Εκκλησιαστή*
- ❑ *Εξήγηση στο Άσμα Ασμάτων*
 - Η πορεία της ψυχής προς τα νοητά
 - Υιοθετεί την αλληγορική μέθοδο του Ωριγένη
- ❑ *Εις τους Μακαρισμούς*
 - Οι μακαρισμοί βαθμίδες μιας κλίμακας προς την πνευματική τελείωση

Γρηγόριος Νύσσης – Συγγραφικό έργο [3]

- ❑ *Λόγος Κατηχητικός ο Μέγας (3 βιβλία)*
 - Ένα από τα σημαντικότερα πατερικά έργα
 - Συνοπτικό εγχειρίδιο της χριστιανικής πίστης.
 - Συστηματοποίηση της χριστιανικής διδασκαλίας
- ❑ *Αντιρρητικοί προς Ευνόμιον (3 βιβλία)*
 - Συνέχιση του έργου του Μ. Βασιλείου
- ❑ *Περί Αγίου Πνεύματος κατά Μακεδονιανών*
- ❑ *Περί του μη είναι τρεις Θεούς*
- ❑ *Αντιρρητικός προς τα Απολιναρίου*
 - Ανατροπή της διδασκαλίας του Απολιναρίου

Γρηγόριος Νύσσης – Συγγραφικό έργο [4]

- ❑ *Περί ψυχής και αναστάσεως (Μακρίνεια)*
 - Έργο σε διαλογική μορφή μεταξύ του
 - Γρηγορίου και της αδελφής του Μακρίνας
 - Βίος αγίας Μακρίνας
 - Υπόδειγμα βιογραφίας χριστιανής γυναίκας
- ❑ *Εις τον βίον Μωϋσέως (2 βιβλία)*
 - Πρότυπο του τέλειου βίου
- ❑ *Περί Παρθενίας (Παρθένος Μαρία – παρθένος ψυχή)*
- ❑ *Τριλογία περί τελειότητας:*
 - *Περί του τί το Χριστιανών όνομα ή επάγγελμα – Περί τελειότητος και οποίον δει είναι τον χριστιανόν – Περί του κατά Θεόν σκοπού και της κατ' αλήθειαν ασκήσεως*

Γρηγόριος Νύσσης – Θεολογία [1]

- ❑ Φιλοσοφική επένδυση των θεολογικών εννοιών – Η έξωθεν παιδεία
- ❑ Προσωπικές διατυπώσεις
- ❑ Ενίοτε παρεκκλίσεις
- ❑ Αφετηρία η αποφατική θεολογία
- ❑ Κατάληξη η γνώση του Θεού δια των ενεργειών του
- ❑ Ακολουθεί την τριαδολογία του Μ. Αθανασίου
- ❑ Χρησιμοποιεί αριστοτελικές έννοιες
 - Πρώτη ουσία: το αυθύπαρκτο ον
 - Δεύτερη ουσία: η κοινή φύση

Γρηγόριος Νύσσης – Θεολογία [2]

- ❑ Ο Θεός συνίσταται από τρεις πρώτες ουσίες και μία δευτέρα ουσία
- ❑ Έχουν όμως ενιαίες ενέργειες (αντίθετα με τους ανθρώπους)
- ❑ Ανθρωπολογία: Ο άνθρωπος αποτελεί την συνισταμένη και το νόημα της δημιουργίας (ανθρωπική αρχή)
 - Σύνδεσμος μεταξύ ανθρώπου και θείου κόσμου η ψυχή (εικόν Θεού, ομοίωμα Θεού)
 - Σύνδεσμος μεταξύ Αλεξανδρινής και μυστικής θεολογίας

Γρηγόριος Θεολόγος (328-390) [1]

- ❑ Γεννήθηκε στην Αριανζό
- ❑ Λαμπρές σπουδές στην Καισάρεια, την Αλεξάνδρεια και την Αθήνα
- ❑ Διδάσκαλος στην Αθήνα και επιστροφή στην πατρίδα του το 358
- ❑ Φιλέρημη φύση (σκητικός βίος στον Πόντο μαζί με το Μ. Βασίλειο)
- ❑ Παροιμιώδης η φιλία του με τον Μ. Βασίλειο
- ❑ Εξελέγη επίσκοπος Σασίμων από τον Βασίλειο (372)

Γρηγόριος Θεολόγος (328-390) [2]

- ❑ Αρχιεπίσκοπος Κων/πόλεως το 379 (Σύνοδος Αντιοχείας)
- ❑ Αλλαγή του κλίματος στην πρωτεύουσα μετά την άφιξή του (δράση κατά των αιρετικών, στήριξη των ορθοδόξων)
- ❑ Επισημοποίηση της εκλογής του από τη Β΄ Οικ. Σύνοδο (381)
- ❑ Πρόεδρος της Συνόδου μετά το θάνατο του Μελετίου Αντιοχείας
- ❑ Αναχώρηση από την Κων/πολη (Συντακτήριοις λόγος)

Γρηγόριος Θεολόγος - Έργο

- ❑ *Επιτάφιος στον Μ. Βασίλειο*
- ❑ *Ο μεγαλύτερος Χριστιανός ρήτορας (45 Λόγοι)*
- ❑ *5 Θεολογικοί Λόγοι (380)*
- ❑ *Στηλιτευτικοί εις Ιουλιανόν*
- ❑ *Εις τα θεοφάνεια ή γενέθλια του Σωτήρος*
 - *Χριστός γεννάται δοξάσατε...*
- ❑ *200 Επιστολές*
- ❑ *400 Ποιήματα (έπη, θρήνοι, επιγράμματα)*
 - *Ο σημαντικότερος χριστιανός ποιητής*
 - *Εις εαυτόν*

Γρηγόριος Θεολόγος - Θεολογία

- Εκθέτει με τον πιο ακριβή τρόπο την Ορθόδοξη Τριαδολογία
 - Όσα έχει ο Πατήρ έχει και ο Υιός (εκτός του αιτίου), όσα έχει ο Υιός έχει και το Άγιο Πνεύμα (εκτός της Υιότητας)
 - Διακρίσεις των προσώπων: αγέννητον, γεννητόν, εκπορευτόν
- Χριστολογία αντιπολιναριστική (σε συνάφεια με την Τριαδολογία): Το απρόσληπτον και αθεράπευτον
- Ανθρωπολογία χωριστική, επηρεασμένη από τον Ωριγένη
 - Τρία στάδια της ανθρώπινης ιστορίας : Ειδωλολατρία, Νόμος, Οικονομία-Τελειότητα

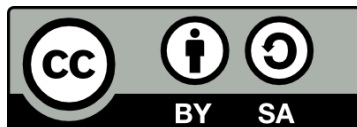
Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Συμεών Πασχαλίδης. «Πατρολογία Ι. Εισαγωγή στην Πατρολογία – Γραμματεία και Θεολογία των Πατέρων των τεσσάρων πρώτων αιώνων. Οι Καππαδόκες Πατέρες (II). Γρηγόριος Νύσσης, Γρηγόριος Θεολόγος». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS224/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

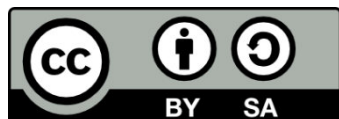
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Δημοσθένης Κακλαμάνος.
Θεσσαλονίκη, 21.6.2015.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

